

Es pot ben dir que l'iniciador i creador de l'escola fisiològica catalana que culmina i recolza avui en l'Institut de Fisiologia és el Dr. Pi i Sunyer. I si volem estudiar l'Institut cal precedir el nostre treball en la figura del seu creador.

Potser no fóra just de dir que ell fou el primer que es llançà entre nosaltres a la investigació fisiològica; que altres l'havien precedit d'una manera esporàdica, recordem-nos dels fundadors d'"El Laboratorio"—recordeu-vos-en, estudiants, que els cinc fundadors precisament eren estudiants quan iniciaren llurs viviseccions—. Però, sí hem de donar-li la primacia en la vocació i en la constància. Ell fou el primer investigador de la fisiologia militant que tinguérem i el primer que, dotat de virtuts prosèliques, eixamplà el nombre d'adeptes i a l'ombra de la seva personalitat científica es creà l'escola catalana.

Oficialment teniem fisiòlegs; quan menys un era permanent: el catedràtic de Fisiologia de la Facultat. Però en el record de tots està com aleshores s'estudiava l'assignatura: un text indigest i un bon senyor que cada dia predicava un fragment d'aquest text dins de l'aula. Tot el més que podia esperar-se eren uns quants experiments demostratius d'aquells que fan bonic, que omplen de satisfacció al professor quan surten bé, que no és sempre, mentre l'alegre estol d'estudiants fa gatzara aprofitant la seva emoció. En el nostre record és viva la figura del Dr. Coll i Pujol. El coneguérem en la davallada més completa, sord, difícil d'entendre; en la seva classe, els estudiants, abusant de la seva sordesa i miopia, movien un rebombori de mil dimonis, conversàvem, jugàvem a cartes, a dominó, als escacs, mentre altres aprofitaven qualsevulla parrafada retòrica del professor per a aplaudir estrepitosament. Durant els exàmens, malgrat que l'alumne es col·loqués ben prop del catedràtic, un altre estudiant dictava amb el llibre de text a la mà—el Magaz—la lliçó del programa.

Aquesta era la preparació fisiològica que rebíem els metges del nostre temps. Per contrast, viu també en el nostre record les pràctiques de Fisiologia que ens alligonava l'auxiliar de l'assignatura en un quartet proper de la sala de dissecció, estret, romàtic, pudent. L'auxiliar era En Pi i Sunyer; molt jove encara i que podia perfectament confondre's amb un de nosaltres, xicots de divuit a vints anys—parlem de més de vint-i-

cinc anys enrera. Pot dir-se que fou el primer haf sincer de Ciència assaonada de modernitat i exempta de retòrica progressista que ens arribà, i no diem l'únic, perquè més tard En Fargas i algun auxiliar ens donaren la mateixa tònica.

Repetim-ho, En Pi i Sunyer fou el primer fisiòleg nostre que amb una vocació ferma per la seva especialitat s'encara directament amb la vida per esbrinar-hi algun nou secret.

Els treballs d'investigació d'En Pi i Sunyer, i ben aviat els dels seus amics i deixebles que formaran més tard l'escola fisiològica catalana, són nombrosos. Enumerarem els més importants.

En 1902, el Dr. Pi i Sunyer estudia els productes de desintegració de l'hemoglobina en el fetge.

En 1904, En Pi i Sunyer guanya la càtedra de Fisiologia de la Universitat de Sevilla, però continua amb l'auxiliària de la de Barcelona.

En 1905, en col·laboració amb el Dr. Ardèvol investiga l'antitòxia renal.

En 1906, s'estableix la col·laboració amb el Dr. J. M. Bellido, l'altre pensament director de l'escola de Fisiologia catalana.

En 1910, el Dr. Pi i el Dr. Turró, en el Laboratori Municipal del Parc, fan estudis sobre immunitat i sobre fisiologia del pàncreas.

En 1910, En Pi i Sunyer i En Bellido estudien l'electrofisiologia del cor. Treballs que són presentats al Congrés de Fisiologia de Viena.

En 1910, "Acció del calci reforçant la inervació neumogàstrica del cor".

En 1911, En Pi i Sunyer i En Bellido: "Inversió de la conducció de l'onda contractil del cor pel clorur d'estronci."

En 1912, s'adquireix el primer galvanòmetre de corda per una subvenció de l'Institut d'Estudis Catalans. Catalunya comença a mirar amb atenció els treballs d'aquests dos homes.

En 1912-13, En Bellido, a inspiració del doctor Nubiola, fa estudis sobre la distensió de la bufeta i la secreció renal.

En 1914, En Pi i Sunyer i En Bellido fan investigacions sobre electrocardiografia.

En 1914-15, En Manuel Dalmau, recent vingut d'Halle de cursar amb Abderhalden, dóna un curset sobre ferments defensius i fa treballs de recerca d'aquests ferments, sobretot en el seu aspecte histològic i emprant mètodes propis.